

Regelmatig krijgt de afdeling urologie van VUmc het verzoek tot een penisoperatie vanwege klachten over de vorm of lengte van de penis. Maar wanneer de patiënt aan Body Dysmorphic Disorder (BDD) lijdt, een psychiatrische stoornis in lichaamsbeleving, lost alleen een operatie niets op. Een vragenlijst moet helpen genitale BDD sneller te herkennen.

VRAGENLIJST LEGT PSYCHIATRISCHE STOORNIS BLOOT

<tekst Chrétienne Vuijst foto Shutterstock>

meestal geen probleem: seks is gewoon mogelijk. 'Maar als iemand zich zo schaamt dat hij geen seksuele contacten aandurft, kan je toch spreken van seksuele dysfunctie.'

Tot nu toe schatten urologen BDD in door te kijken of er sprake is van een te groot verschil tussen mate van lijden en de penisafwijking zelf. Dit is een onduidelijke methode. Daarom kwam Meuleman met het idee om een vragenlijst te ontwikkelen die urologen een betere indicatie voor BDD geeft. Wijzen de antwoorden op BDD, dan kan de uroloog patiënten eventueel doorsturen naar een psychiater voor de werkelijke diagnose.

Irreële verwachtingen

Marianne de Haas, masterstudente klinische psychologie, ontwikkelde de vragenlijst op basis van bestaande psychologische criteria én literatuuronderzoek naar typische BDD-kenmerken. De Haas illustreert: 'Zo hebben mannen met BDD irreële verwachtingen van een operatie. Ze hopen bijvoorbeeld hun relatie te redden of mannelijker te worden.' De vragenlijst is inmiddels getest op zes patiënten waarbij de urologen BDD vermoedden en twintig gezonde vrijwilligers. De patiënten kregen daarna ook een gesprek met een psychiater. Het is nog niet bekend of de zes mannen

inderdaad BDD hadden, aldus de Haas die de resultaten verwerkt in haar afstudeerscriptie die eind september af is. Over de voorlopige uitkomsten vertelt ze: 'Opvallend was dat de patiënten zich erkend voelden in de vragen. Dat zij ook instemden met een psychologisch onderzoek en een gesprek met de psychiater, is hoopvol voor een vervoltraject. Bovendien is het bijzonder omdat BDD-patiënten hun klachten vaak als puur fysiek beschouwen.'

Meuleman gaat in een grote vervolgstudie de vragenlijst valideren en onderzoeken wat de beste behandelmethode voor genitale BDD is. Meuleman: 'Omdat deze mannen vaak schoorvoetend naar de psychiater gaan, is misschien een operatie nodig in combinatie met psychologische hulp.' ←

Body Dysmorphic Disorder (BDD) is een psychiatrische ziekte waarbij iemand buitensporig ongerust is over een minimale of zelfs vermeende lichamelijke afwijking. BDD komt even vaak voor bij mannen als bij vrouwen. 70% van de patiënten lijdt ook aan een psychiatrische ziekte als depressie of sociale angst. Algemeen is BDD goed behandelbaar met cognitieve gedragstherapie of medicijnen. Van genitale BDD is nog maar weinig bekend over vóórkomen of behandeling.

A'Al langere tijd vermoedden wij dat bij veel van deze mannen die een penisoperatie willen, een psychologische factor meespeelt. Na operatie bleek vaak dat het resultaat de patiënt tegenviel en zijn klachten bleven', vertelt prof. dr. Erik Meuleman, uroloog aan VUmc. Dikwijls gaat het om jonge mannen van 16 tot 25 jaar die voor het eerst seksueel actief zijn en zich ontzettend schamen voor de lengte of kromstand van hun penis. Strikt functioneel gezien is er